

ՀԱՅՊԵՏԱՊ

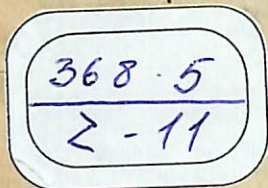
ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ № 3

1 MAR 2019

№ 3 Ա. 1/3

«20» նոյեմբերի 1928 թ.

ՅԵՐԵՎԱՆ

ՊԵՏԱՊԻ ԲՈԼՈՐ ԳՈՐԺԱԿԱԼՆԵՐԻՆ

Հարակից ուղարկելով կողարային ապահովագրության նո-
րերս վերամշակված ընդհանուր կանոնները, առաջարկվում է հե-
տագալում անասունների անկման ապահովագրական վնասների
լումբարքման ընթացքում, խստիվ ղեկավարվել միայն հիշված ընդ-
հանուր կանոններով և սույն շրջաբերականով:

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

1928

Գրառեպ. № 1488 (p) Տիրած 300

Հայտարարագրի 2-րդ տպ. պատ. № 875

ՊԵՏԱՊԻ ԲՈԼՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԻՆ

§ 1.

Անասունի անկման ակտը կազմում են Գ/խորհուրդները, անասնաբույժները կամ Պետապի գործակալները անպայման 2 վկաների ներկայությամբ և անասունի անկումից վոչ ուշ քան 2 օրվա ընթացքում:

Ակտի կազմելը հետին թվով չի թույլատրվում (կանոն § 32):

§ 2.

Ակտը կազմվում է անասունի անկման տեղում և ակտ կազմողները պետք է անձամբ տեսնեն սատկած անասունի դիակը:

Յեթե դիակը կամ նրա մնացորդները անհնարին է ներկայացնել, այդ դեպքում ակտում պետք է մանրամասն կերպով ցույց տրված լինեն այդպիսի անհրաժեշտության պատճառները, իսկ անասունի անկումը պետք է հաստատված լինի վկաների ցուցմունքներով (կանոն § 36):

§ 3.

Կազմված ակտը պետք է ստորագրված լինի Գ/խորհրդի, յերկու վկաների—անասնատիրոջ վոչ ազգական—և անասնատիրոջ կողմից ու անպայման կնքված լինի Գ/խորհրդի կնիքով:

§ 4.

Կազմված ակտը Գ/խորհուրդը անհապաղ և ան-

միջապես ուղարկում է Պետապի գործակալին և վոչ մի դեպքում ակտը հպետք է տրվի անասնատիրոջ:

§ 5.

Յեթե անասունը գողացված է, վաճառված կամ կորած, վոչ մի ակտ կազմել չի հարկավոր:

§ 6.

Յեթե անասունը մորթված է ծերողության, կուրության հետևանքով, կամ այլ տնտեսական նկատառումներով—նույնպես ակտը չի կազմվում:

§ 7.

Յեթե սատկած անասունը փոքր է—խոշոր յեղջյուրավորը 1 և 1/2 տարուց, իսկ ձիերը, ջորիները, եշերը և ուղտերը 2 և 1/2 տարուց—նույնպես ակտ չի կազմվում:

§ 8.

Ակտերը կազմվում են մի գույնի թանաքով և մեկ ձեռագրով: Ակտի բոլոր կետերին պետք է տրվեն ճշգրիտ և վորոշակի պատասխաններ, առանց բացերի:

§ 9.

Պետապը պատասխանատու չէ անասուններին անկման վնասների համար միայն հետևյալ դեպքերում.

ա) Յերբ անասունը սատկում է զանազան տեսակի հիվանդություններից, նույնպես անհաջող ծընընդաբերությունից (կանոն կ. 1 § 1):

բ) յերբ անասունը սատկում է զանազան տեսակի դժբախտ պատահարներից, որ. 1) զազանների կողմից պատառոտումից 2) հրդեհից սատկելուց, 3)

կայծակահարությունից, 4) ոտար առարկաների կուլ տալուց, 5) թունավորումից, 6) շնահանդուծությունից, 7) սարից ընկնելուց, 8) վոտի կամ մարմնի ուրիշ մասերի կտրվելուց, 9) մի անասունի կողմից մյուսին յեղջյուրահարումից, 10) պատահական գնդակով սպանվելուց, 11) շենքի փլվելուց, 12) ջրհեղեղից, 13) քարերի և ձյունի փլուզումից, 14) յերկրաշարժից, 15) ջրհորի մեջ ընկնելուց, 16 կամուրջի կտրվելու դեպքում, վայր ընկնելուց, 17) ելեքտրական հոսանքի հարվածից, 18) գնացքի կամ ավտոմոբիլի տակ ընկնելուց, 19) առհասարակ բոլոր այն դեպքերից, յերբ նրանք պատահմամբ և անսպասելի յեն յեղել և արտաքին պատճառների գործողությունից արդյունք են հանդիսացել (կանոն. կ. 2 § 1):

գ) Յերբ սատկացվում են անասնաբուժական սանիտարական հսկողության օրգանների կարգադրությամբ, վարակիչ հիվանդությունները պարզելու և վերջ տալու նպատակով (կանոն. կ. 6 § 1):

դ) Մորթելուց անբուժելի հիվանդությունից պատճառով (տնայական անասնաբուժական պերսոնալի թույլատվությամբ), վորի ժամանակ առաջանում է անասունի բոլոր տեսակի արտադրականությունների լրիվ կորուստը (բանվորահան, մսացու, կաթնատու և ցեղական (կանոն. կ. 1 § 3):

յե) կատարված կաստրացիայի (կրակելու) հետևանքներից (կանոն. կ. 1 § 4):

Փաճորութիւն.— Դյուղխորհուրդը իրավունք չունի թույլատվություն տալ հիվանդ անասունին մորթելու. բացի կ. «Բ» § 9-ում ցույց տված զանազան տեսակի դժբախտ դեպքերից:

§ 10.

Սույն շրջաբերականի կ. «Բ» § 9-ում թված մահ սպառնացող դժբախտ պատահարների դեպքերում, Գյուլգիորհուրդը պետք է թույլատրի մորթել անասունը և պետք է կազմի հատուկ ակտ, վորպիսին կցվում է Պետապի ակտին:

§ 11.

Յեթե անասնաբուժը տիրոջը առաջարկում է մորթել հիվանդ անրուժելի անասունին, իսկ գյուղխորըրդը—դժբախտ դեպքերի ժամանակ, և տերը չի կատարում ու անասունը սատկում է այդ հիվանդությունից, այդ դեպքում ապահովագրողին տրվում է ապահովագրական գումարի միայն 60%-ը (տես կանոն. § 44):

§ 12.

Յեթե անասունը մորթված է դժբախտ դեպքի հետևանքով և միսը ողտագործված է, այդ դեպքում ապահովագրական վարձատրությունը տրվում է ապահովագրական գումարի 60%-ի չափով: (կանոն. § 44):

§ 13.

Ապահովագրական վարձատրությունը լրիվ չափով տրվում է այն դեպքում, յեթե սաակած անասունների միսը տեղական բնակչության կողմից սովորաբար չի ոգտագործվում իբրև սնունդ (ծանոթութ. կանոն. § 44-ի):

§ 14.

Սատկած անասունների համար ըստ պարտադիր ապահովագրության ապահովագրական վարձատրություն չի տրվում հետևյալ դեպքերում:

ա) Յեթե հիվանդ անասունը, անգամ ծանր հիվանդության դեպքում, մորթվում է առանց անասնաբուժի զիտության և թույլտվության:

Անասնաբուժի բացակայությունը չի կարող հիմք ծառայել ապահովագրական վարցատրություն տալու համար (հիմք Անդրժողկոմխորհի վորոշումը 4/6—27 թ. № 11):

Փաճքություն.— Անասնաբուժի վկայականում ճշգրիտ և վորոշակի կերպով պետք է ցույց տրված լինի հիվանդության տեսակը: Վկայականը տրվում է որինակի համար այսպիսի բովանդակությամբ:

Ուրեքակ.— 1. Տրվում է սույնը քաղ. Բարսեղ Մանուկյանին առ այն, վոր նրա կովը, կարմիր գույնի, տեղական ցեղի, 7 տարեկան, տառապում է վորովայնայի ջրուռույցքով (ջրդալաղով), ընդհանուր առմամբ հյուծված է և ուժասպառ: Հիվանդությունը անրուժելի չէ:

Վորովհետև կովը կորցրել է կաթի և մսի արտադրողականությունները անասունը մորթել, կաշին ոգտագործել, իսկ միսը թույլատրել սննդի համար, բացի վորովայնային խորշի ֆեասված մասերից:

Ուրեքակ.— 2. Տրվում է սույնը քաղ. Ռուբեն Հակոբյանին առ այն, վոր նրա յեղը 9 տարեկան, տառապում է խրոնիկական մրկանային բեվմատիզմով, հիվարդությունը արբուժելի չէ և յեղը անպետք է աշխատանքին: Թույլատրվում է մորթել, կաշին ու միսը ոգտագործել:

Ըստ առաջին որինակի պետք է տալ ապահովագրական վարձատրություն, վորովհետև անասունը, տվյալ դեպքում կովը, կորցրել է արտադրողականության բոլոր տեսակները (կաթի, մսի) և նրան սպառուում է անմիջական մահ:

Ըստ յերկրորդ որինակի պետք է մերժել ապահովագրական վարձատրությունը, վորովհետև յեղը կորցրել է միայն բանվորական արտադրողականությունը, իսկ մսի արտադրողականությունը պահպանել է և նրան չի սպառնում անմիջական մահ ու հետևաբար և գերացնել մորթելու համար: Հետեապես անասնաբուժը իրավունք չունի որ այդ դեպքում վկայական տալ անասունը մորթելու:

Անասնաբուժի յեզրակացությունը անասունի մորթելու անհրաժեշտության մասին, անբուժելի և արտադրողականության բոլոր տեսակների (բանվորական, մսի, կաթի և ցեղական) կորուստը առաջացնող հիվանդության հետևանքով, պետք է ճշգրիտ ձևակերպված լինի անասունի կենդանի յեղած ժամանակ դիտումի հիման վրա, մանրամասն ցույց տալով մորթելու պատճառը:

բ) Յեթե անասունը մորթված է կուրության հետևանքով, թեկուզ և անասնաբուժի թույլտվությամբ:

գ) Յեթե անասունը մորթված է ծերության հետևանքով, թեկուզ և անասնաբուժի թույլտվությամբ:

դ) Յեթե անասունը մորթված է աշխատանքի համար անպետք լինելու հետևանքով թեկուզ և անասնաբուժի թույլտվությամբ, կամ այլ տնտեսական նկատառումներով:

յե) Յեթե անասունի սատկելու պատճառը յեղել

և ապահովագրողի չարամտությունը, այսինքն յեթե տերը դիտավորյալ կերպով սպանել է անասունին ապահովագրական վարձատրություն ստանալու նպատակով (կանոն. § 47):

ժ) Յեթե վարձատրությունը ստանալու համար պահանջը ներկայացված է անասունի մահվան որից 2 տարի անց, անգամ այն դեպքում, յեթե ակտը իր ժամանակին կսղմված էր (կ. «Բ» § 47):

զ) Յեթե ապահովագրողը չի ներկայացրել ակտ կազմողներին սատկած անասունի դիակը կամ նրա մնացորդները դիտումի համար (կանոն. կ. «Բ» § 48):

ե) Յեթե անասունը մորթված է անհաջող ծընընդարհելության հետևանքով:

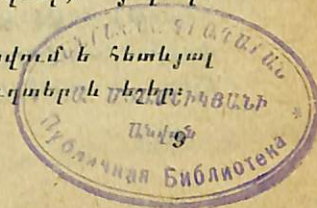
ը) Յեթե անասունի մահվան մոմենտին ապահովագրողի տնտեսության մեջ տվյալ տեսակի ապահովագրական հասակ ունեցող կենդանիների թիվը, կլինի ավելի մեծ, քան յեղել է ցուցակագրված, անկախ այն բանից, թե ում են նրանք պատկանում:

Այս դեպքում ապահովագրական վարձատրությունը չի վճարվում առաջին, միաժամանակ սատկած անասունների համար, յեթե սատկած անասունների քանակը, համեմատած ապահովագրվածների թվի հետ, կազմում է անասունների ներկա թվի ավելցուկը. (կանոն. կ. «Բ» § 48):

Փանորություն.—Ապահովագրված անասունները

ըրբ բաժանված են 2 տեսակի, վորոնք իրենց հերթին բաժանվում են խմբերի. 1-ին տեսակ-տավար, վորը բաժանվում է հետևյալ խմբերի-փոքրահասակներ, յեզներ, գոմեններ:

2-րդ տեսակը բաժանվում է հետևյալ խմբերի-ձիեր, ջորիներ, ուղտեր և ցուլեր:

Յեթե, ըստ այդ տարատեսակ խմբերի, չկա համապատասխանություն, այդ ժամանակ անկման դեպքում ապահովագրական վարձատրություն չի տրվում:

Որիճակ.—1. Յուրակագրված է Սիմոն Ղազարյանի 2 ձի, 1 յեզ, 3 կով և 2 փոքրահասակ, ընդամենը 8 զլուխ, իսկ մեկ կովի անկումից հետո մնում է ընդամենը տնտեսություն մեջ 7 զլուխ, բայց հետևյալ կազմով՝ 2 ձի, 1 յեզ, 3 կով և մեկ փոքրահասակ:

Այդպիսի դեպքում սատկած կովի համար ապահովագրական վարձատրություն չի տրվում, վորովհետև ապահովագրողը թագցրել է մի կով, վորի համար պետք է վճարեր ապահովագիրն և նրա փոխարեն ավել է ցույց տվել մեկ զլուխ փոքրահասակ:

Որիճակ.—2. Սիմոն Մակարյանը ցուցակագրել է 2 կով, 4 յեզ, իսկ սատկել են միաժամանակ 1 կով և 1 յեզ: Տնտեսություն մեջ բացի սատկածներից մնում են՝ 2 կով, 3 յեզ և 2 ձի: Մակարյանին տրվում է ապահով. վարձատրություն միայն մեկ անասունի համար, վորովհետև մեկ կովը յեզել է թագցրած: Ձիերը թագցնելու համար, ապահով. վարձատրությունը չի մերժվում, վորովհետև այդպիսիները պատկանում են անասունների տարրեր տեսակին:

թ) Յեթե անասունը ապահովագրական հասակից փոքր է (տավարը 1 և 1/2 տ. փոքր, ձիերը, ջորիները, եղերը և ուղտերը — 2 և 1/2 տ. փոքր):

ժ) Յեթե ապահովագրողը հրաժարվի իր իրավունքները հանձնել յերրորդ անձին, վորից կարող է գանձված լինել ապահովագրական վարձատրություն (կանոն. § 51):

ի) Յեթե անասունը, վորը անասնաբուժի թույլատվությամբ յենթակա յե մորթելու, ապահովագրողը չի մորթում, այլ վաճառում է ուրիշ անձին կամ կազմակերպություն:

ն) Յեթե անասունը գողացված է կամ կորել է անհետ (կանոն. կ. «Բ» § 17):

լ) Յեթե 14 ուրվա ընթացքում ապահովագրողը չհայտնի նոր գնված, տարվա ընթացքում ապահովագրական հասակին հասած և նրա տնտեսություն մեջ մտած նոր անասունների, մասին (կանոն. կ. «Բ» § 28):

ու) Յեթե ապահովագրողը անասունի անկման մասին չհայտնի Պետապին կամ Գլխորհրդին, անասունի մահվան որից հաշված յերկու ուրվա ընթացքում:

Փաճորություն.—Գյուղխորհուրդը ապահովագրողին տալիս է Ձեզ № 13 վկայական առ այն, վոր իրոք ապահովագրողի կողմից հայտնված է յեղել ապահովագրական դեպքի մասին:

§ 15.

Ապահովագրողը պարտավոր է ինչպես ապահովագրած, նույնպես և վոչ ապահովագրված անասունի հիվանդանալու բոլոր դեպքերում, 3 որից վոչ ուշ հայտնել Գլխորհրդին, իսկ հնարավորության դեպքում նաև մոտակա անասնաբուժին և, բացի դրանից ապահովագրողը պարտավոր է ճշգրիտ կերպով կա-

տարել այն միջոցները, վորոնք ցույց են տրված անասնաբուժական — սանիտարական հսկողութեան կողմից, կամ վորոնք պահանջվում են պարտադիր վորոշումներով (կ. «Բ» §-31):

§ 16.

ա) Ապահովագրողը պարտավոր է յերկու շաբաթվա ընթացքում հայտնել Գ/խորհրդին այն անասունների մասին, վորոնք նա նոր է ձեռք բերել, առաջում ցուցակագրվածներից բացի, նմանապես և պարտավոր է հայտնել իր տնտեսութեան մեջ կերցնելու համար ժամանակավորապես ընդունվածների մասին:

բ) Ապահովագրական հասակին հասած անասունների մասին:

գ) և իր տնտեսութեանից դուրս յեկած անասունների մասին: Ապահովագրողի անասունների կազմի մեջ տեղի ունեցած փոփոխութեանների մասին նրա կողմից ժամանակին չ'հայտնելու դեպքում ապահովագրական վարձատրութեանը չի տրվում (կատոն. կ. «Բ» § 48):

Փաճորութիւն.— Գյուղխորհուրդը ապահովագրողին տալիս է Ձեզ № 13 վկայական առ այն, վոր իրոք նրա անասունների կազմի մեջ տեղի չեն ունեցել փոփոխութեան, և վոր այդ փոփոխութեանների մասին հայտնված է յեղել Գ/խորհրդին:

§ 17.

Ի՞նչ միջոցները ձեռք առնել, վորպեսզի ապահովագրական վարձատրութեանը չ'գերազանցի սատկած անասունի իրական արժեքը:

§ 18.

Գյուղերում և իր շրջանի առանձին բնակիչ պոնկտերում ունենալ մշտական հսկողութեան անասունների մահացութեան ընթացքի նկատմամբ:

§ 19.

Պետապի պատասխանատվութեանը սկսվում է այն մոմենտից, յերբ անասունը հասել է ապահովագրական հասակին և ցուցակագրված է:

§ 20.

Այն դեպքերում յերբ անասունների համար Պետապի պատասխանատվութեանը սկսվում է գործառնական տարվա ընթացքում (այլ վոչ սկզբից), ապահովագրողից գանձման յենթակա ապահովագնի դուրսը վորոշվում է հետևյալ չափերով:

Յեթե անասունի վերաբերյալ Պետապի պատասխանատվութեանը սկսվել է գործառնական տարվա առաջին յեռամյակի ընթացքում, ապահովագնին վորոշվում է տարեկան ապահովագնի լրիվ չափով:

Յեթե անասունի վերաբերյալ Պետապի պատասխանատվութեանը սկսվել է գործառնական տարվա յերկուրդ յեռամյակի ընթացքում, ապահովագնին վորոշվում է տարեկան ապահովագնի յերկու յերրորդի չափով:

Յեթե անասունի վերաբերյալ Պետապի պատասխանատվութեանը սկսվել է գործառնական տարվա վերջին յեռամյակի ընթացքում, ապահովագնին վորոշվում է տարեկան ապահովագնի մեկ յերրորդի չափով:

§ 21.

Այն դեպքերում, յերբ ապահովագրութեանը վերջանալու հետեանքով, ապահովագրողը իրավունք ունի

ապահովագիրն հետ ստանալու, վերջինս հաշվարկվում է հետեյալ չափերով:

Յեթե անասունի վերաբերյալ Պետապի պատասխանատվությունը վերջացել է գործառնական տարվա առաջին յեռամյակի ընթացքում, ապահովագիրն վերադարձվում է տարեկան ապահովագնի յերկու յերեռդի չափով:

Յեթե անասունի վերաբերյալ Պետապի պատասխանատվությունը վերջացել է գործառնական տարվա յերկուրդ յեռամյակի ընթացքում, ապահովագիրն վերադարձվում է տարեկան ապահովագնի մեկ յերեռդի չափով:

Յեթե անասունի վերաբերյալ Պետապի պատասխանատվությունը վերջացել է գործառնական տարվա վերջին յեռամյակի ընթացքում, ապահովագնը յեռքակա չե վերադարձման:

§ 22.

Ապահովագրական վարձադրությունը տալու համար հիմք է ծառայում միայն սկզբնական ակտը, վորը կազմված է համաձայն սույն շրջաբերականի § § 1, 2 և 3-ի:

Մյուս բոլոր փաստաթղթերը, վորոնք տրված են ակտը կազմելուց հետո, հիմք ծառայել չեն կարող:

§ 23.

Ապահովագրական վարձատրությունը տրվում է գործակալների կողմից հրապարակորեն, տեղերում աշխնքն, այնտեղ, վորտեղ սատկել է անասունը և միայն տուժած տնտեսության մեջ մնացած անասունների քանակի և անկման փաստի նախնական ստուգումից հետո:

§ 24.

Այն անձնավորությունների ցուցակը, վորոնց տրված է ապահովագրական վարձատրություն, նույնպես և այն անձնավորութ. ցուցակը, վորոնց մերժել են, մերժման պատճառը ցույց տալով, պետք է կախել գյուղխորհրդներում ամիսը 2 անգամ: Ցուցակի ստացման մասին Գ/խորհուրդը գործակալին տալիս է ստորագրություն:

Դյուղխորհրդներին պետք է տրվի ակտերի բլանկների բավականաչափ քանակ:

Փանորություն.— Շրջանային գործակալը պարտավոր է հարկ յեղած ձևով հրահանգել գյուղխորհրդներին ակտերը կազմելու կարգի մասին:

§ 26.

Ստակած անասունի ակտի վրա անպայման պետք է լինի գործակալի յեզրակացությունը (մերժման պատճառը կամ վճարումը):

§ 27.

Վարձատրությունը ստանալու մասին ապահովագրողի ստորագրությունը պետք է վավերացվի Գ/խորհրդի կողմից կնիքի դրոշմամբ, առանց վորի յիւրը չի հաստատվում:

§ 28.

Ակտերով վարձատրությունը վճարվում է անհապաղ, բայց վոչ յերեք 2 շաբթից ուշ: Ապահովագրական ֆնանսների հատուցման ուշացումը վորեիցի պատճառներով անթույլատրելի յե:

Փանորություն.— Այն դեպքերում, յերբ ապահովագրողը բացակայում է:

44.253

թյունը իր ժամանակին հի

գործակալը պետք է այդպիսի դեպքը տա
Գլխորհրդին նշելու:

§ 29.

Վճարված և մերժված ակտերը № 7 տեղեկագրի
հետ միասին Գրասենյակ են ուղարկվում 2 շաբաթը
մեկ անգամ:

§ 30.

Ինչպես ակտերում նույնպես և ֆյանների մա-
տյանում գործակալը պարտավոր է նշել գործակալու-
թյան կողմից ակտերի ստանալու տարե ու ամսա-
թիվը:

§ 31.

Պարտադիր ապահովագրության ընդհանուր կա-
նոններին § 48-ի սույն շրջաբերականին § 14-ի կ. կ.
«զ» «ը» «լ» և «ու»-ի խախտման բոլոր դեպքերում,
գործակալը ակտերը իր յիշարկացությամբ ուղար-
կում է Գրասենյակ, վորին իրավունք է տրված այդ-
պիսի ակտերով վճարել կամ մերժել:

Անդրապետապի վարչության

Հայաստանի լիազոր՝ (ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ)

Դյուղ բաժնի վարիչ՝ (ՍԱՐԳՍՅԱՆ)

